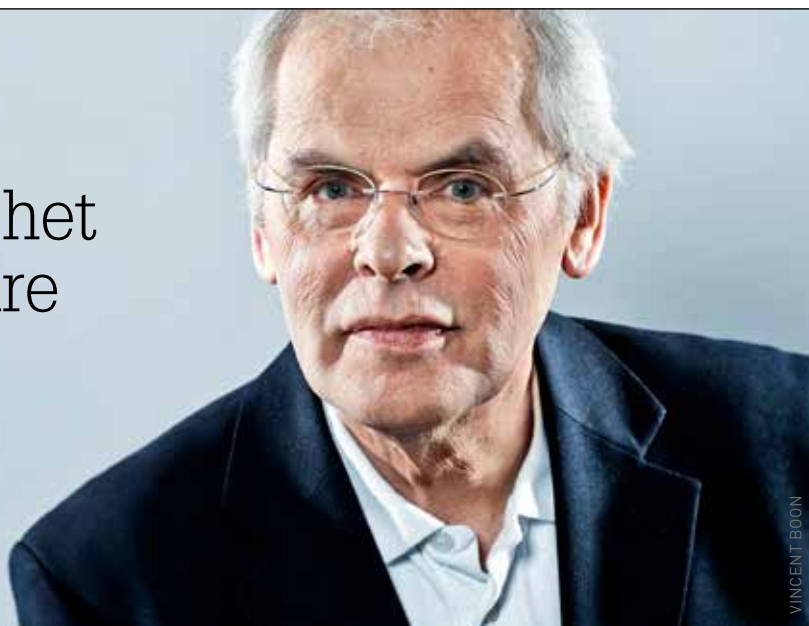

Bert Keizer

Hij deed niet aan het bij ons zo gangbare denigreren van beginnelingen

VINCENT BOON

William Osler

De spannendste periode in de medische geschiedenis – vind ik tenminste – is de tijd tussen 1850 en 1920 waarin geneeskunde langzaam wakker wordt en oprijst uit de eeuwenlange nachtmerrie van talgkruid, mosterdpleisters, piskijken, kamferinjecties, klisterspuiten en bovenal het vervloekte aderlaten. Voor mij is William Osler (1849-1919) een van de meest bewonderenswaardige artsen uit die overgangsjaren toen medische kennis nog niet zo eenduidig was te vertalen in medisch handelen. Hij was daarbij een uiterst beminnelijke man die het medische bedrijf niet alleen met een scherpe, maar ook met een humorvolle blik bekeek. Zijn dappere scepsis over de toenmalige farmacopee sprak uit de bewering *‘The first duty of the physician is to educate the masses not to take medicine.’* Osler zei zonder omhaal dat niks hielp tegen pneumonie, roodvonk, parkinson of meningitis. *‘To apply a blister to a patient suffering with agonizing headache in meningitis is needlessly to add to the suffering.’* Het aardige van Osler is dat hij met een vergevende glimlach keek naar de patiënt die, als hij geen zinloze medicatie kreeg van de dokter, dan toch zijn weg bleef vinden naar andere middeltjes. Hij beschreef artsen als priesters die trouw hadden gezworen aan de god van wetenschap, maar hield begrip voor patiënten die afgoden bleven aanbidden in de vorm van kwakzalvers en hun rare mengsels. *‘This is yet the childhood of the world, and a supine credulity is still the most charming characteristic of man.’*

Behalve een arts die moedige nuchterheid predikte en zijn patiënten verder aan hun lot overliet, was Osler ook een zorgzame dokter. Toen een van zijn oud-assistenten dodelijk ziek was,

vroeg hij om Osler in de hoop op een positieve boodschap. Osler sprak met de man als een bedroefde moeder met haar kind, sloeg toen zijn arm om de schouder van de zieke en zei: *‘Now Swan I want you to let this good woman here give you some morphia tonight so that you may relax and sleep, for that is what you need. And I want you to do this for me, your old Professor and friend.’*

Osler deed niet aan het bij ons zo gangbare denigreren van beginnelingen. Hij stond eens bij de eerste obductie van een onhandige student die er een kliederboel van maakte. Zijn commentaar: *‘Splendid! Splendid! It is always better to do a thing wrong the first time.’* William Osler was een zeldzaam zuivere ziel. Ik ken geen enkele andere arts die zo veel klinisch inzicht met zo veel mededogen wist te verenigen.

Op zijn eigen sterfbed bleef hij nuchter als altijd, omringd door artsen die met de beste bedoelingen nog heel wat voor hem meenden te moeten doen. Hij was duidelijk over hun medicatie: *‘Shunt the whole pharmacopoeia, except opium. What a comfort it has been!’* ■